

**Proiect APE: “Monitorizarea civică a Planului de Acțiuni
privind Liberalizarea Regimului de Vize cu Uniunea Europeană”**

**Implementării politicilor anticorupție în contextul
dialogului privind liberalizarea regimului de vize cu UE**

Corneliu Gurin, expert juridic

I. Sumar executiv

Semnarea „Planului de Acțiuni Republica Moldova–Uniunea Europeană în domeniul liberalizării regimului de vize pentru cetățenii Republicii Moldova în Uniunea Europeană”¹ a determinat elaborarea și punerea în aplicare a unor documente de politici dedicate măsurilor și angajamentelor stabilite în Planul respectiv, impulsivând implementarea unor politici și acțiuni din alte domenii relevante. Putem constata la acest moment, că în perioada de implementare a fost atins unul din dezideratele nedeclarate, dar evidente ale Planului de Acțiuni, constând în convergența viziunilor, eforturilor și acțiunilor mai multor autorități spre un scop comun, pragmatic și de rezultat: liberalizarea regimului de vize.

Cu toate că există rezultate pozitive evidente, acestea fiind confirmate de opinia și deciziile instituțiilor comunitare², ritmul implementării unor acțiuni stabilite de Plan nu a fost suficient de ascendent, iar manifestarea de voință politică și de capacități administrative pentru realizarea reformelor anticorupție anunțate nu a avut vigoarea necesară pentru atingerea scopurilor în termenele inițiale preconizate³ sau chiar înainte de termen, ceea ce ar demonstra atitudine de responsabilitate majoră și caracterul ireversibil al reformelor anticorupție.

Perioada ce urmează este un moment propice pentru autoritățile Republicii Moldova, care ar putea demonstra mobilizarea eforturilor și promovarea prioritară a politicilor anticorupție, indispensabil necesare avansării în procesul de liberalizare a regimului de vize cu Uniunea Europeană. Iar la această etapă importantă pot dăuna foarte mult axarea pe interese și ambiții politice sau de grup, care, adesea, determină întârzierea reformelor inițiate și a acțiunilor inerente, indiferent de argumentele obiective ori subiective ce ar motiva întârzierile respective.

II. Implementarea Planului de Acțiuni

¹ Numit în continuare, după caz, *Planul de Acțiuni în domeniul liberalizării regimului de vize, Planul de Acțiuni*.

² Raportul Comisiei Europene privind implementarea de către Republica Moldova a Planului de Acțiuni în domeniul liberalizării vizelor, http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/external/docs/COM%20Report%20VLAP%20Moldova%20June%202012%20FINAL.PDF; La 27.06.2012, Comisia Europeană a decis avansarea Republicii Moldova la a doua etapă de liberalizare a regimului de vize cu UE, facilități suplimentare fiind deja promovate în Acordul privind facilitarea regimului de vize.

³ Conform Planului de Acțiuni aprobat de Guvernul republicii Moldova în martie 2011 (HG nr.122 din 04.03.2011), toate acțiunile legislativ-normative și de reformă instituțională urmau să fie îndeplinite în prima fază, până la mijlocul anului 2012.

La nivel formal, pentru implementarea Planului de Acțiuni în domeniul liberalizării vizelor există două documente guvernamentale de planificare, dedicate expres:

1. Programul național de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană în domeniul liberalizării regimului de vize⁴;
2. Măsurile adiționale la Programul Național de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană în domeniul liberalizării regimului de vize⁵.

Din acțiunile/măsurile prevăzute expres de cele două documente, până la finele trimestrului III al anului 2012 rămân neexecutate sau parțial executate câteva acțiuni/măsuri importante:

1. Adoptarea proiectului de lege privind protecția avertizorilor⁶

Inițial, a fost preconizată și promovată adoptarea unei legi-cadru privind protecția avertizorilor de integritate, aceasta fiind necesară în condițiile când legislația Republicii Moldova nu a reglementat anterior astfel de instituții și proceduri, ele fiind novatorii pentru sistemul de drept moldovenesc. Pe parcurs, adoptarea unei legi organice-cadru a fost substituită cu adoptarea unor modificări legislative succinte⁷, menite să asigure protecție funcționarilor publici care comunică despre comiterea actelor de corupție (conexe, fapte de comportament corupțional) prin consacrarea unor măsuri administrative, a unor măsurilor neînsemnate de protecție și stabilirea răspunderii contravenționale reduse în caz de neluare a măsurilor de protecție⁸. Deși modificările legislative respective au intrat în vigoare la 1 februarie 2012, aplicarea acestora nu dă efectele necesare, din cauza lipsei mecanismului eficient de protecție și stimulare a avertizorilor de integritate, a mecanismului slab de protecție, a sancțiunilor neînsemnate⁹.

2. Asigurarea corespunzătoare cu resurse umane și materiale a subdiviziunii de prevenire și combatere a corupției din cadrul Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CCCEC)¹⁰

Termenele de implementare a reformei CCCEC au întârziat considerabil, legea de bază în domeniu urmând să intre în vigoare abia la 1 octombrie 2012, iar actele legislative și normative aferente (Strategia de reformare, Codul de conduită, structura și efectivul-limită, procedurile de finanțare etc.) încă nu au fost examinate de Parlament, unele nici nu sânt elaborate. Respectiv, deoarece CCCEC este în proces de reorganizare, nu au avut loc activități suplimentare de asigurare cu resurse a subdiviziunilor instituției și acțiunea rămâne suspendată.

3. Adoptarea Strategiei de reformare a CCCEC¹¹ și implementarea Strategiei de reformare a CCCEC¹² (inclusiv maximizarea încrederii, sporirea nivelului de profesionalism)¹³

Guvernul a aprobat Strategia de consolidare instituțională a CCCEC la finele lunii iunie 2012, cu o întârziere de 3 luni față de termenul stabilit în Plan și abia după adoptarea de către Parlament a Legii privind reforma CCCEC¹⁴. În acest fel, cadrul juridic normativ a fost dispersat și distorsionat, iar documentele legislative și cele de politici nu au fost promovate concomitent și corelat, asigurându-se planul corespunzător de implementare a reformei, cu mecanismele și resursele adecvate unei implementări eficiente. Strategia de reformă/consolidare instituțională a CNA ar putea fi examinată abia în sesiunea de toamnă-iarnă a Parlamentului, după expirarea termenului de intrare în vigoare a Legii și după ce expiră termenele de numire în funcție a noii conduceri a CNA. Deoarece nici Strategia de reformare, nici actele de punere în aplicare a

⁴ Aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.122 din 04.03.2011.

⁵ Aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 130 din 24.02.2012.

⁶ Măsură prevăzută de Programul național de implementare a Planului de Acțiuni, pct.53.

⁷ Legea nr.277 din 27.12.2011.

⁸ Sancțiunea contravențională aplicabilă persoanei cu funcție de răspundere este stabilită între 1000-3000 lei (65-200 euro), alte sancțiuni complementare (interdicția ocupării funcțiilor) nefiind stabilite.

⁹ Din discuțiile cu angajații structurilor anticorupție se constată că practic nu există funcționari care ar denunța acte de corupție ce ar fi comise în cadrul structurilor unde își desfășoară activitatea, iar reglementările adoptate nu au nici un efect mobilizator.

¹⁰ Măsură prevăzută de Programul național de implementare a Planului de Acțiuni, pct.54.

¹¹ Acțiune inclusă în Măsurile adiționale, pct.56.

¹² Acțiune inclusă în Măsurile adiționale, pct.58.

¹³ Acțiuni incluse în măsurile adiționale, pct.59-60.

¹⁴ Legea nr.120 din 25.05.2012.

legii privind reforma CCEC nu sânt adoptate și puse în aplicare, însăși reforma CCCEC și constituirea Centrului Național Anticorupție este blocată, pentru un termen nedefinit, deocamdată.

Eforturile în implementarea reformei CCCEC urmează a fi coordonate și accelerate, însă acestea pot fi afectate de anumite interferențe cu caracter politic, generate de interesul unor partide guvernante din Republica Moldova¹⁵. Deși acuzațiile privind partajarea politică a conducerii CNA au fost dezmințite de către partidele componente ale Alianței pentru Integrare Europeană (AIE), deficiențele demarării concursului pentru funcția de director al CNA¹⁶ și însăși Regulamentul concursului lasă loc pentru discreție extinsă, pentru interpretări și chiar pentru abuzuri, fiind admise posibilități de favorizare de către membrii Comisiei de concurs a unor persoane anume¹⁷. Nici reglementările legislative privind condițiile concursului și calitățile candidaților nu sânt suficient de clare și admit interpretări tendențioase¹⁸.

4. Asigurarea aplicării legislației anticorupție prin punerea în aplicare a Comisiei Naționale de Integritate¹⁹

Procedura declarării și controlului averilor, veniturilor și intereselor funcționarilor și demnitarilor publici, în calitate de măsură anticorupție, a fost supusă criticilor permanente din partea autorităților, organelor de drept, a societății civile și a mass-media²⁰. Necesitatea reglementărilor clare și eficiente în domeniu a fost menționată în repetate rânduri de instituții internaționale, inclusiv cele comunitare, chiar în contextul liberalizării vizelor. Măsurile de ordin legislativ-normativ s-au materializat prin modificarea esențială a legislației în domeniu²¹, însă noile reglementări, deși au intrat în vigoare la 1 martie 2012, nu sânt aplicabile mai bine de jumătate de an, din cauza constituirii tardive a Comisiei Naționale de Integritate (CNI) și din cauza nefuncționalității totale a acestei Comisii²². Mai mult decât atât, la numirea CNI și ulterior au fost exteriorizate interese politice care, pe lângă faptul că au determinat nefuncționalitatea Comisiei și neaplicarea legislației în domeniu, au afectat deja, în avans, credibilitatea instituției, prejudiciind imaginea acesteia în calitate de instituție independentă și nepărtinitoare²³, situație regretabilă și care necesită remediere imediată.

Nefuncționalitatea CNI determină suspendarea procesului de acumulare și verificare a declarațiilor de averi, venituri și interese, precum și neîndeplinirea în termen a reglementărilor legislative privind verificarea declarațiilor și aplicarea de sancțiuni în domeniu²⁴. De asemenea, este blocată implementarea de către CNI (implicit, de către autorități) a unor acțiuni stabilite în documentele de politici anticorupție²⁵. O atenție

¹⁵ În anul 2011, funcția de director al CCCEC a fost partajată politic, prin anexa la Acordul de constituire a AIE-2.

¹⁶ În cadrul ședinței Comisiei juridice, numiri și imunități, deputați de opoziție au acuzat partide din alianța de guvernare că doresc să preia conducerea CNA, 20.06.2012; inițierea concursului a fost decisă abia la 04.07.2012, iar anunțul public a fost făcut abia la 04.09.2012 (<http://www.parlament.md/Actualitate/Noutati/tabid/89/NewsId/631/Page/0/Default.aspx>).

¹⁷ Conform Regulamentului cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru selectarea candidatului la funcția de director al CNA (<http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=qK6D11EjAc%3d&tabid=89>), testele pentru proba scrisă nu sânt elaborate prealabil, ele vor fi expuse de către Comisia juridică, numiri și imunități doar în ziua probei, iar în textul Regulamentului nu sânt determinate: - modalitățile de pregătire și asigurare a confidențialității testelor scrise; - procedurile de evaluare a rezultatelor; - procedurile de contestare și revizuire a rezultatelor evaluării etc. Comisia de concurs este constituită exclusiv din exponenți ai partidelor politice, din Comisie nu fac parte experți independenți/neafliați din cadrul instituțiilor de învățământ/cercetare, din partea organizațiilor societății civile.

¹⁸ Legea introduce drept condiții pentru candidați: reputația ireproșabilă (fără criterii de apreciere); neafilierea politică (dovada neafilierii este dificilă, deoarece nu există un nomenclator al membrilor de partid); lipsa antecedentelor penale (fără precizări dacă au existat anterior și au fost stinse).

¹⁹ Acțiune inclusă în Măsurile adiționale, pct.57.

²⁰ A se vedea materialele campaniilor „Avere la vedere” (www.api.md), „Inițiativa Civică Pentru un Parlament Curat” (<http://www.moldovacurata.md>), Studiul analitic privind declararea averilor și veniturilor demnitarilor de stat, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a persoanelor cu funcții de răspundere (www.eurasia.md); declarațiile ironizate ale Primului-ministru privind imperfecțiunile legislației privind declararea averilor și veniturilor, ședința Guvernului din 01.02.2012, <http://gov.md/sedintevew.php?l=ro&idc=495&id=4712>.

²¹ Modificările legislative operate prin Legea nr.181 din 19.12.2011 în cuprinsul Legii privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății demnitarilor de stat, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere, Legii cu privire la conflictul de interese, în Codul contravențional, Codul penal ș.a.

²² Legea cu privire la Comisia Națională de Integritate a intrat în vigoare la 1 februarie 2012 și urma să fie pe deplin aplicabilă din 1 martie 2012, însă Parlamentul Republicii Moldova a numit formal membrii CNI abia la 22.06.2012, chiar și atunci, fără a desemna conducerea CNI și fără a instituționaliza Comisia.

²³ Reprezentanții tuturor partidelor parlamentare, membre ale AIE au făcut declarații contradictorii privind cauzele nealegerii conducerii CNI. Ulterior, s-a ajuns la consens între PLDM și PDM privind desemnarea unei persoane neafiliate politic în funcția de Președinte al CNI, însă decizia nu a fost luată din cauza opunerii PL, care pretinde în continuare să preia conducerea acestei instituții (<http://www.pl.md/libview.php?l=ro&idc=78&id=4052>).

²⁴ În mass-media au fost publicate deja materiale care indică asupra unor abuzuri și activități ale funcționarilor care ar intra sub incidența examinării de către CNI, <http://www.jurnal.md/ro/news/mi-ma-urile-de-la-cotul-morii-339698/>.

²⁵ Planul de acțiuni pe anii 2012–2013 pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție (HP nr.12 din 17.02.2012) stabilește mai multe acțiuni ce constituie responsabilități ale CNI, acestea urmând a fi realizate în anul 2012-începutul anului 2013.

deosebită după constituirea definitivă a CNI va trebui acordată dotării tehnico-materiale a acestei instituții, dar și asigurării unor garanții și stimulente financiare anticorupție pentru membrii și angajații ei²⁶.

III. Implementarea politicilor conexe Planului de Acțiuni

Documentele guvernamentale adoptate pentru implementarea Planului de Acțiuni privind liberalizarea regimului de vize cu UE conțin acțiuni concrete și limitate, chiar dacă autoritățile manifestă flexibilitate și adaptabilitate, asumându-și măsuri adiționale. În același timp, pentru faza a doua de implementare, Planul de Acțiuni propriu-zis, semnat în Republica Moldova și UE, prevede implementarea legislației privind prevenirea și combaterea corupției, asigurarea funcționării eficiente a autorității independente de combatere a corupției, instruirea în domeniul anti-corupție pentru funcționarii publici implicați în aplicarea legii și a sistemului judiciar.

Pentru realizarea scopurilor Planului de Acțiuni, prezintă importanță promovarea și implementarea de către Republica Moldova a reformelor conexe în domeniul justiției, dar și a strategiilor generale anticorupție. Corespunzător, pentru aprecierea complexă a implementării angajamentelor în domeniul liberalizării vizelor este necesară o evaluare generală a implementării câtorva documente de politici prioritare și anume:

1. Strategia de reformă a sectorului justiției²⁷, cu Planul de acțiuni aferent²⁸;
2. Strategia națională anticorupție (SNA)²⁹ și Planul de acțiuni pentru implementarea SNA³⁰.

Strategia de reformă a sectorului justiției

Fiind un document complex și ambițios, susținut și de instituțiile comunitare, Strategia necesită o concentrare deosebită a eforturilor și resurselor umane, tehnice și financiare, implicarea și determinarea tuturor actorilor sistemului justiției în realizarea imperativelor și scopurilor stabilite. La aproape un an de la adoptarea Strategiei, chiar dacă s-a reușit adoptarea unor modificări legislative de amploare, impactul măsurilor de reformă este puțin sesizabil. Punerea în aplicare a noilor reglementări este amânată și trăgănată, mai multe măsuri expres stabilite în Planul de Acțiuni rămân nerealizate în termenele stabilite³¹, iar anumite procese rămân slab coordonate și nu produc eficiența necesară³². Una din problemele de bază în cadrul reformei justiției rămâne tergiversarea reformei profunde a Procuraturii, majoritatea acțiunilor în domeniu fiind stabilite în Planul de acțiuni pentru o perioadă mai îndepărtată și aflându-se abia la faza incipientă, de cercetare și pregătire. Situația în domeniul justiției este percepută în continuare ca fiind afectată de influențe politice și administrative, se atestă hotărâri judecătorești dubioase și cu caracter tendențios³³, nu se resimte implicarea întregului sistem în promovarea și realizarea reformelor, unele decizii politice importante sânt contestate de exponenții sistemului³⁴. Printre problemele esențiale ce afectează reformele și schimbările reale în domeniu sânt lipsa și diminuarea resurselor financiare alocate în acest scop, în special, din contul bugetului public³⁵, precum și nivelul redus de remunerare și stimulare materială a magistraților și altor participanți la procesele judiciare³⁶.

Strategia națională anticorupție

²⁶ Salariile preconizate pentru membrii CNI și staff-ul acestora sânt de un nivel redus și ar trebui complementate cu diverse stimulente (indemnizații) financiare anticorupție și pentru performanță în activitate.

²⁷ Aprobata prin Legea nr.231 din 25.11.2011.

²⁸ Aprobata prin Hotărârea Parlamentului nr.6 din 16.02.2012.

²⁹ Aprobata prin HP nr.154 din 21.07.2011.

³⁰ Aprobata prin HP nr.12 din 17.02.2012

³¹ A se vedea în acest sens și analiza *Angajamentelor scadente în perioada de monitorizare (trimestrul II, 2012)*, Publicația electronică „Euromonitor 24. Implementarea reformelor în contextul cooperării UE-RM, Evaluarea progresului în perioada aprilie-iunie 2012”, <http://www.e-democracy.md/files/euromonitor24.pdf>.

³² Coordonarea implementării Strategiei de reformă a sectorului justiției a fost menținută la un nivel mediu, sub autoritatea Ministerului Justiției, în timp ce Consiliul național pentru reforma organelor de ocrotire a normelor de drept nu-și desfășoară activitatea, nu are loc implicarea acestui organ în coordonarea și monitorizarea reformelor.

³³ Declarații ale Primului-ministru și ale Președintelui Republicii Moldova în cadrul adunării cu judecătorii, 08.06.2012, www.privesc.eu.

³⁴ Președintele Republicii Moldova a promulgat modificările legislative care prevăd ridicarea din oficiu a imunității judecătorilor în cazurile de corupție, chiar dacă a avut opinie personală contrară, însă Curtea Supremă de Justiție a decis la 07.09.2012 să conteste la Curtea Constituțională prevederile legislative privind ridicarea imunității judecătorilor în cazurile de corupție.

³⁵ Resursele financiare alocate pentru funcționarea instanțelor judecătorești în anul 2012 au fost reduse de către executiv și legislativ (Hotărârea CSM nr. 462/24 din 17.07.2012, Legea privind rectificarea bugetului de stat pentru anul 2012).

³⁶ Majorarea considerabilă a salariilor și acordarea garanțiilor sociale sporite pentru judecători, procurori, angajații instanțelor rămâne doar la nivel declarativ, fără decizii aplicabile în acest sens

Cu toate reușitele de modificare a cadrului legislativ, în implementarea SNA nu sânt resimțite efectele reformelor instituționale, întârzie considerabil realizarea unor angajamente asumate de Republica Moldova în fața UE. Printre cauzele principale a impactului redus al implementării reformelor anticorupție rămân lipsa voinței politice ferm demonstrate, politizarea excesivă a instituțiilor administrative și de drept, care permit și tolerarea activității funcționarilor ineficienți sau cu probitate îndoielnică. O problema distinctă rămâne nefuncționalitatea și ineficiența mecanismului declarării și controlului averii, veniturilor și al intereselor demnitarilor și funcționarilor publici, precum și posibilitățile limitate de confiscare a averilor neconforme³⁷. Percepția publică a succesului activităților anticorupție este la un nivel minim: în timp ce un număr considerabil de cetățeni consideră prioritară lupta anticorupție³⁸, sondajele de opinie atestă o percepție mare a corupției în cadrul sistemului de guvernare și un nivel redus de satisfacție față de eficiența luptei anticorupție³⁹. În același timp, exprimarea unor poziții și opinii controversate de către demnitari de rang înalt⁴⁰ permite a fi pusă la îndoială și determinarea lor în aplicarea măsurilor de combatere a acestui fenomen la nivel înalt ori de sistem.

Pentru perioada următoare, o prioritate deosebită o constituie implementarea recomandărilor GRECO⁴¹ și ale altor instituții internaționale, în domeniul combaterii corupției politice. Raportul GRECO de evaluare a Moldovei „Transparența în finanțarea partidelor politice”⁴² conține recomandări privind: publicarea rapoartelor financiare anuale ample ale partidelor politice; publicarea identității donatorilor; contabilizarea adecvată a donațiilor și sponsorizărilor; abilitarea unui serviciu central de control independent a finanțării partidelor și campaniilor electorale, introducerea auditului independent și sancționarea adecvată a încălcărilor comise etc. Procesul de revizuire amplă a legislației privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale urmează a fi prioritarizat⁴³. În același timp, reformarea finanțării politice trebuie ferită de interese politice sau de grup și realizată prin consens parlamentar larg⁴⁴, iar punerea în aplicare a noilor reglementări urmează a fi asigurată în termene cât mai restrânse⁴⁵.

IV. Recomandări

Evaluările de mai sus în privința politicilor acțiunilor anticorupție și din domeniile conexe determină un șir de propuneri și recomandări pentru autoritățile Republicii Moldova, dar și pentru instituțiile comunitare implicate în monitorizarea și facilitarea implementării Planului de Acțiuni în domeniul liberalizării regimului de vize.

Pentru autoritățile Republicii Moldova:

1. Depolitizarea, asigurarea independenței și eficienței instituțiilor implicate în activitatea anticorupție constituie o prioritate absolută și necesită un efort conjugat al partidelor politice (inclusiv de opoziție), a legislativului, executivului și a instituțiilor vizate, dar și implicare publică majoră, din partea subiecților sociali activi;
2. Priorități ale etapei curente de implementare urmează să fie:

³⁷ Conform Constituției și legislației, pot fi confiscate doar bunurile rezultate din infracțiuni, iar deținerea averii necorespunzătoare veniturilor nu constituie delict penal în Republica Moldova.

³⁸ Conform datelor Barometrului de Opinie Publică (BOP, mai 2012), a crescut până la 36 % numărul de cetățeni care consideră combaterea corupției printre cele mai importante probleme ce trebuie soluționate, <http://ipp.md/libview.php?l=ro&idc=156&id=610&parent=0>.

³⁹ Conform datelor Sondajului Omnibus, iulie 2012, doar 14,7% din respondenți consideră că actuala guvernare s-a descurcat la capitolul „Lupta cu corupția” și circa 15% respondenți consideră că Guvernul e corupt. Datele BOP (mai 2012) atestă doar 8% de respondenți mulțumiți de combaterea corupției, www.ipp.md.

⁴⁰ Demnitarii de rang înalt neagă existența corupției la nivel înalt („În Moldova corupție la nivel înalt nu există”), <http://unimedia.info/stiri/coruptie-la-nivel-inalt-nu-exista-afirma-ghimpu-50128.html>, ori demonstrarea juridică a existenței fenomenului în sectoare concrete: declarații ale Președintelui CSJ: „din punct de vedere juridic, nu putem afirma ca avem corupție în sistem”, <http://www.inprofuzime.md/>.

⁴¹ Rămân restantă implementarea Recomandărilor din tema II (Transparența în finanțarea partidelor politice), în perioada 2011-2012, autoritățile Republicii Moldova au reușit să implementeze în mare parte recomandările incluse în Raportul de evaluare GRECO la tema I „Încriminările (STE 173 și 191, PDC 2)” (Greco Eval III Rep (2010) Md),

http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3%282010%298_Moldova_One_MD.pdf.

⁴² Raportul din runda III de evaluare (Greco Eval III Rep (2010) 8 Md, Strasburg, 28 martie-1 aprilie 2011),

http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3%282010%298_Moldova_Two_MD.pdf

⁴³ GRECO a solicitat Republicii Moldova informare privind aplicarea recomandărilor până la 1 octombrie 2012.

⁴⁴ În Parlament a fost înregistrat deja un proiect de lege „Cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale” (nr.1245 din 08.06.2012); în paralel, se examinează proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (elaborat de Grupul de lucru format de CEC), care conține un pachet de modificări ample la tema finanțării politice, controlului și responsabilităților în domeniu.

⁴⁵ Ambele proiecte de legi sus-numite prevăd finanțarea bugetară (publică) a partidelor politice, dar legislația actuală a amânat considerabil și repetat implementarea finanțării publice a partidelor politice, situație ce poate fi considerată o deficiență majoră pentru combaterea corupției politice.

- a) constituirea și funcționarea Centrului Național Anticorupție: aprobarea urgentă a Strategiei de consolidare și monitorizarea strictă a implementării acesteia; desfășurarea corectă, transparentă, cu maximă probitate și în termen restrâns a concursului pentru funcția de director și constituirea independentă a conducerii CNA (vice-directori, Consiliul colegial); aprobarea prioritara a actelor legislative și normative pentru funcționarea CNA; asigurarea resurselor necesare pentru reformă ș.a. Până la finalizarea procedurilor de reorganizare și constituirea noii structuri, momentul intrării în vigoare a Legii privind reforma CNA urmează a fi prorogat, prin adoptarea unei legi de modificare sau de interpretare a Legii nr.120 din 25.05.2012.
  - b) asigurarea funcționalității Comisiei Naționale de Integritate: desemnarea urgentă a Președintelui și vicepreședintelui CNI, neadmițând prevalarea intereselor politice în acest proces; constituirea staff-ului profesionist al CNI; asigurarea resurselor și dotărilor pentru funcționarea adecvată a instituției, inclusiv stimulente și sporiri anticorupție pentru membrii CNI și staff-ul angajat; preluarea de către CNI și începerea verificării declarațiilor de averi, venituri și interese depuse în anul 2012; monitorizarea aplicării mecanismelor de cercetare și sancționare, cu revizuirea prioritara a legislației, în caz de necesitate.
  - c) reevaluarea mecanismului de protecție și stimulare a avertizorilor de integritate, reexaminarea posibilității de adoptare a cadrului legislativ complex în domeniu;
3. Realizarea măsurilor anticorupție aferente Planului de Acțiuni urmează a fi considerată drept prioritate deosebită, deoarece probează voința politică fermă și demonstrează existența capacităților administrative suficiente pentru atingerea scopurilor trasate;
  4. Componentele de implementare a Planului de Acțiuni urmează a fi în permanență reconsiderate și adaptate, inclusiv complimentate cu noi acțiuni, care vor contribui la fortificarea rezultatelor deja obținute și vor aduce progrese noi;
  5. Deoarece majoritatea reglementărilor legislative sânt adoptate, eforturile urmează a fi concentrate pe implementare corespunzătoare, pe neadmiterea derogărilor neîntemeiate și pe intervenția promptă asupra deficiențelor apărute;
  6. Asigurarea resurselor tehnice și financiare pentru implementarea reformelor anticorupție și din domeniul justiție urmează a deveni prioritate bugetară internă, investițiile în domeniu fiind recuperabile pe termen mai îndelungat, dar având impact major și de durată, cu influență asupra tuturor domeniilor de activitate, a societății per ansamblu;
  7. Reforma finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, conform recomandărilor GRECO și ale altor instituții în domeniu, urmează a fi considerată drept prioritara, însăși procesul respectiv trebuie protejat de promovarea intereselor politice sau de grup, accentele de bază fiind puse pe asigurarea implementării reglementărilor și a bunelor practici internaționale, pentru asigurarea transparenței, corectitudinii, responsabilității și controlului adecvat al finanțării politice.

Pentru instituțiile comunitare:

1. Trecerea la faza a doua a implementării Planului de Acțiuni determină axarea pe rezultat și suportul acordat de instituțiile comunitare urmează a fi condiționat de respectarea termenelor, de calitatea și randamentul măsurilor stabilite și implementate;
2. Poziții și aprecieri tolerante din partea instituțiilor comunitare pot fi înaintate atunci când există circumstanțe obiective, inclusiv restrângeri bugetare, care împiedică realizarea unor politici și reforme anticorupție cu caracter tehnic. Însă nu ar fi recomandabile toleranța excesivă ori tratament superficial din partea instituțiilor comunitare în privința problemelor de principiu și de importanță majoră, mai ales în cazul că acestea rămân restante un timp îndelungat;

3. *Aprecierea situației de facto și a randamentului reformelor promovate în cadrul Planului de Acțiuni trebuie să țină cont de opinii și evaluări independente, formulate de instituțiile neguvernamentale din Republica Moldova și din UE, atât cele specializate, cât și cele cu impact asupra opiniei publice (formatori de opinie, mass-media, partide politice etc.). Rapoartele independente de alternativă ar putea constitui surse importante de informare calificată și corectă în privința reformelor din contextul Planului de acțiuni și despre impactul real al acestora;*
4. *Pe măsura disponibilităților, urmează a fi reevaluată posibilitatea suplimentării suportului tehnic și financiar acordat în cadrul parteneriatului UE-RM, pentru a finaliza cele mai importante reforme anticorupție, precum și pentru a asigura vigoarea lor la etapa incipientă.*

*Studiul a fost realizat cu asistența Balkan Trust for Democracy, un proiect al German Marshall Fund al Statelor Unite. Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorului și nu reprezintă neapărat poziția Balkan Trust for Democracy sau a partenerilor săi.